

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 30/2011

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Anna Th. Flatmo

Klagen gjelder: Forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning.

Beslutningsdato: 18. april 2012

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Eva Klepsland Drageset
Odd Helge Olsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. Skadelidte har rett på delvis dekning av utgifter til juridisk bistand for klageomgangen

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, tjenestegjorde i ██████████. Etter hjemkomst drev skadelidte eget firma og arbeidet frem til 1991 ██████████. Fra 1993 har skadelidte mottatt arbeidsledighetstrygd, og senere levd på støtte fra sosialkontoret inntil han fikk innvilget 100 % uførepensjon i 2000. NAVs vedtak om uførepensjon er begrunnet med påvist infeksjonssykdom samme år og en ryggprolaps. Skadelidte har ikke vært i arbeid siden 2000.

Advokat Flatmo fremsatte den 22. februar 2010 krav overfor SPK etter den særskilte kompensasjonsordningen. På dette tidspunktet forelå det ulike spesialisterklæringer utarbeidet i forbindelse med skadelidtes fremsatte krav mot NAV og Forsvarsdepartementet. Det ble ikke innhentet ny spesialisterklæring i saken. SPK la i sitt vedtak av 26. mai 2011 til grunn at FN-tjenesten etter en skjønnsmessig vurdering har ført til 25 % varig nedsatt ervervsevne. Skadelidte ville således etter SPKs vurdering ha mistet minst 75 % av ervervsevnen om FN-tjenesten tenkes bort.

Vedtaket ble påklaget av skadelidte ved advokat Anna Th. Flatmo. Skadelidte møtte for nemnda og redegjorde for sine merknader til utsendt saksfremstilling. Det anføres at skadelidte ikke kjenner seg igjen i fremstillingen av sakens faktiske forhold, ██████████. Det anføres videre at uførheten skyldes opplevelsene i ██████████ og at det foreligger forhold i skadelidtes liv som ikke er blitt hensyntatt i erklæring datert 26. mai 2007, herunder at skadelidte isolerte seg ██████████ samt opplysninger i NAV-dokumenter datert 1999 om at han har slitt med depresjoner grunnet tjenestegjøring og at han har forsøkt å ta sitt eget liv.

2. Klagenemndas vurdering.

Det er uomtvistet at skadelidte ble påført en psykisk belastningsskade som følge av tjeneste i internasjonale operasjoner. Det er videre på det rene at han i dag er 100 % varig ervervsmessig ufør. Det sentrale spørsmål er om hele uførheten kan tilbakeføres til tjenesterelaterte psykiske belastningsskader eller om andre forhold ville ha medvirket til at han ville ha falt ut helt eller delvis uansett.

Erstatningsretten bygger på betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Årsakskravet mellom en handling og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen tenkes bort. Handlingen er da en nødvendig betingelse for at skaden inntrer, jf. eksempelvis Rt. 1992 s. 64. Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningen, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22.11.2010, hvor det heter: «Da de fleste kravene under kompensasjonsordningen ligger langt

tilbake i tid, skal beviskravet praktiseres lempeligere enn etter et krav under det alminnelige erstatningsmessige grunnlag.»

Skadelidte drev med omfattende forretningsvirksomhet etter hjemkomst og frem til 1993. Ut fra de foreliggende opplysninger og hans egen forklaring, fungerte han da tilfredsstillende i arbeidslivet med et normalt aktivitetsnivå, uten noen særlige utslag. Han mestret komplekse arbeidsoppgaver og håndterte relativt omfattende problemstillinger uten at dette medførte vanskeligheter for ham. Bankkrisen på slutten av 1980-tallet og etterfølgende betalingsproblemer hos klienter ble under møtet i nemnda fremhevet som årsak til at eksportvirksomheten etter hvert ble avvirket i 1991. Som følge av at kundene ikke betalte og han hadde drevet mellomfinansiering, opparbeidet han seg en betydelig gjeld i denne perioden. Fra 1993 og frem til han ble innvilget uførepensjon i 2000, er det ikke påvist symptomer på psykiske belastningsskader relatert til tjenestegjøring i internasjonalt operasjon. Han pådro seg en akutt depresjon i forbindelse med utfordringer i ekteskapet, noe som skjedde relativt kort tid etter at han måtte avvikle sin næringsvirksomhet og pådro seg betydelig gjeld.

NAV av slo den 24. oktober 2006 krav om menerstatning og den 20. april 2007 ble krav om å få den psykiske skaden godkjent som en yrkesskade/yrkessykdom avslått. I legeerklæring til NAV fra fastlege Syverstad av 13. februar 2004 ble det bekreftet at skadelidte hadde hatt noen psykiske plager opp gjennom årene, men det var ingen opplysninger om at dette hadde sin årsak i FN-tjenesten.

I spesialisterklæring datert 27. mai 2007 fant psykiater Jon Skarstein det sannsynlig at skadelidte hadde visse posttraumatiske reaksjoner etter FN-tjenesten, men at disse ikke var alvorlige nok til å konkludere med at han har hatt PTSD i alle årene. Dette begrunnes med at skadelidte i årene som fulgte ikke har søkt behandling og at han har mestret relativt komplekse arbeidsoppgaver. Skarstein fastsatte en tjenesterelatert varig medisinsk invaliditet til 25 %. Om funksjonsevnen uttalte Skarstein at skadelidtes ervervsuførhet skyldes andre forhold enn det som har med FN-tjenesten å gjøre. I høyden har traumer etter tjenesten ført til et mindre funksjonsbortfall som i prosent ikke overstiger det som er beregnet for menerstatningen. Basert på Skarsteins erklæring fikk skadelidte godkjent PTSD som yrkesskade etter folketrygden, samt innvilget menerstatning fastsatt etter den invaliditetsgrad Skarstein hadde lagt til grunn.

Skadelidte har anført at hans psykiske plager som følge av tjenesten er dokumentert gjennom notat fra skadelidtes fastlege i 1999, hvor det fremkommer at skadelidte har hatt noen psykiske plager. Dette dokumentet ble fremlagt for nemnda under saksforberedelsen. Dokumentet bygger på skadelidtes egne opplysninger til fastlegen. Det er anført at dette dokumentet underbygger at skadelidte ble påført en psykisk belastningslidelse under tjenesten. Det er for så vidt ikke bestridt. Spørsmålet blir således om dette journalnotatet danner grunnlag for fastsettelse av en høyere grad av ervervsuførhet og dermed høyere kompensasjon enn det skadelidte så langt har mottatt. Etter nemndas syn, danner dokumentet fra skadelidtes fastlege i 1999 ikke holdepunkter for en mer omfattende fastsettelse av medisinsk invaliditet eller ervervsmessig uførhet som følge av tjenesten enn det som ligger til grunn for vedtaket fra SPK.

Med bakgrunn i at det er lagt til grunn at den internasjonale tjenesten har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for å påføre skadelidte en psykisk belastningslidelse, bærer skadevolder bevisbyrden for om skadelidte ville ha falt helt eller delvis ut av yrkeslivet også om tjenesten tenkes borte. Det vises for så vidt til Rt 1999 s 1430.

Skadelidte har selv under fremsettelse av krav om uførepensjon i 2000 fremholdt infeksjonssykdom og ryggprolaps som årsaker til sin uførhet, og har blitt hørt med det. Psykiske belastningsskader er ikke nevnt som årsak. I brev med søknad om grunnstønad og hjelpestønad mv i 2002, er det infeksjonssykdommen som er det fremtredende og som plager ham. Etter nemndas vurdering er det kvalifisert sannsynlighetsovervekt for at skadelidtes ervervsmessige uførhet skyldes andre forhold enn tjenesten [REDACTED]. Det er ikke holdepunkter for å knytte hans infeksjonssykdom til tjenesten. Sykdommen ble først diagnostisert i 2000. Det vises for så vidt til at de nedtegnelser omkring infeksjonen er foretatt lang tid etter tjenesten og det er ingen holdepunkter for å si at det er mer sannsynlig at infeksjonen ble påført under tjeneste enn etter.

Under ingen omstendighet finner nemnda at sykdommen kan danne grunnlag for kompensasjon. Det vises for så vidt til forskriften § 3, hvor det heter: *"Personer som har pådratt seg varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon og som har medført varig ervervsmessig uførhet, har krav på kompensasjon etter denne ordningen."* Infeksjonen må regnes som en somatisk sykdom og ikke som psykisk belastningsskade etter kompensasjonsforskriften. Sykdommen faller således utenfor dekningsfeltet for forskriften uansett.

Skadelidte har videre anført at det var hans særlige sårbarhet som følge av tjenesten som dannet grunnlag for at han fikk infeksjonssykdommen [REDACTED]. Nemnda har ikke funnet det bevist at skadelidte er påført en slik særlig sårbarhet som følge av tjenesten, men bemerker at en eventuell særlig sårbarhet som følge av tjenesten ikke i seg selv er en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for å pådra seg infeksjonssykdommen. [REDACTED]

Under enhver omstendighet finner nemnda finner grunn til å bemerke at en eventuell dokumentert årsakssammenheng mellom infeksjonssykdommen og tjenestegjøring i [REDACTED] uansett fremstår som for fjern og upåregnelig til at det er naturlig å knytte ansvar til den.

Skadelidte har også fremholdt at han fikk psykiske problemer som følge av påført [REDACTED]. Det er ikke ført bevis for noen slik sammenheng, og nemnda finner ikke å kunne legge en slik anførsel til grunn. Det vises for så vidt til premissene over for så vidt gjelder skadelidtes funksjonsnivå etter tjeneste.

Det er etter nemndas vurdering grunn til å konkludere med at de livspåkjenner skadelidte har vært utsatt for etter tjenesten er vesentlig i det totale bildet. Særlig hans problemer i forretningslivet, hans depressive reaksjoner i forbindelse med ekteskapsproblemer samt infeksjonssykdommen og hans ryggprolaps har vært nødvendige betingelser for store deler av uførheten. Det er etter dette tilstrekkelige holdepunkter for å legge til grunn som bevist at skadelidte, om hendelsene i [REDACTED] tenkes borte, uansett ville ha blitt minst 75 % varig ervervsmessig ufør

SPK har i sitt vedtak av 26. mai 2011 lagt til grunn at FN-tjenesten etter en skjønnsmessig vurdering har ført til 25 % varig nedsatt ervervsevne. Nemnda er av den oppfatning at SPK har anvendt en lempelig bevisvurdering ved fastsettelse av erstatningen og det er ikke grunnlag for ytterligere erstatning. Klagen tas ikke til følge.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stor kr. 52.584,-. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 11, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand. Kravet er basert på 37 timer og 53 minutt, hvorav 8

timer har gått med til fremmøte for nemnda. Nemnda bemerker at den ikke dekker juridisk bistand knyttet til skadelidtes fremsatte krav overfor Statens pensjonskasse. Nemnda har etter en gjennomgang av fremlagte salær oppgave besluttet å dekke 8 timers reisefravær i forbindelse med deltakelse under nemndsmøtet, samt 10 timer til forberedelse av klage overfor nemnda, totalt kr 31.500 inkl mva. I tillegg dekkes utgifter til reise med kr. 2.772,- iht fremlagte kvitteringer.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge.

Utgifter til juridisk bistand i anledning klagesaksbehandling dekkes med kr. 31.500 inkl. mva. Reiseutgifter dekkes iht kvittering med kr 2.772,-.

Vedtaket er enstemmig

Oslo 15. mai 2012

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder